

Η ΙΣΤΟΡΙΑ, ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΛΑΘΗ ΠΟΥ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ... (Αύγουστος 2009)

Συγγραφέας: ΝΙΚΟΣ ΧΛΥΚΑΣ

Η χώρα μας, δυστυχώς, πλήττεται τις τελευταίες δεκαετίες και μάλιστα κατά περιόδους από μεγάλες πυρκαγιές, γεγονός που βοήθησε να αποκτηθεί μεγάλη πείρα, η οποία θα πρέπει να αξιοποιηθεί στον επιχειρησιακό τομέα, όπως θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι νέες τεχνολογίες πρόβλεψης των πυρκαγιών, και η μεθοδολογία αντιμετώπισής τους. Η μεγάλη πυρκαγιά στη Βορειοανατολική Αττική, η οποία αποτελεί μία επανάληψη των αιτιών, των λαθών κ.λπ. της μεγάλης πυρκαγιάς του 2007 που έκαψε την Πελοπόννησο, ανέδειξε ακόμη μία φορά τα αίτια που οδηγούμαστε σε αυτή την κατάσταση.

Η αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών περιλαμβάνει δύο στάδια, το πρώτο της πρόληψης και το δεύτερο της καταστολής. Στο στάδιο της πρόληψης περιλαμβάνονται όλες οι δράσεις που απαιτούνται ώστε να αποτρέπονται ή να μειώνονται οι αιτίες έκρηξης μιας πυρκαγιάς και να μειώνονται οι λόγοι ταχείας αντιμετώπισής της. Οι δράσεις αυτές είναι οι καθαρισμοί, οι αραιώσεις, οι κλαδεύσεις, η συντήρηση και δημιουργία υποδομών (δρόμοι, αντιπυρικές ζώνες, πυροσβεστικοί κρουνοί, πυροφυλάκια κ.λπ.) καθώς και η επί 24ώρου βάσεως φύλαξη των δασικών οικοσυστημάτων καθ' όλη τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου.

Οι δράσεις αυτές κατά το μεγαλύτερο μέρος τους αποτελούν διαχειριστικές παρεμβάσεις και αναδεικνύουν την έλλειψη διαχείρισης στα δασικά οικοσυστήματα, που αποτελεί και την κύρια αιτία συσσώρευσης μεγάλης ποσότητας βιομάζας η οποία αποτελεί και λόγο ταχείας εξάπλωσης μίας πυρκαγιάς. Θα αναλογιστεί κανείς ότι τα δάση, αφού ποτέ δεν διαχειρίστηκαν με βάση όσα ορίζει η επιστήμη και το νομικό πλαίσιο που διέπει τα δάση, πώς επιβίωσαν μέχρι σήμερα; Στα δάση αυτά ασκούσαν μιας μορφής οικονομία στο παρελθόν, υπήρχαν ρητινοπαραγωγοί, κτηνοτρόφοι, υλοτόμοι κ.λπ., και κατά συνέπεια υπήρχε ζωή στο δάσος και μίας μορφής διαχείριση.

Από τη στιγμή που εγκαταλείφθηκαν οι δραστηριότητες στα δάση της Αττικής υπάρχει εγκατάλειψη από πλευράς διαχείρισης και κατά συνέπεια δεν υπάρχει πρόληψη. Επιπλέον, δεν υπάρχουν δασικοί χάρτες όπου θα περιόριζαν τις ορέξεις των

διαφόρων για αλλαγή χρήσης των δασικών εκτάσεων, και κατά συνέπεια δεν υπάρχει και θεσμική θωράκιση στον τομέα της προστασίας των δασών.

Το στάδιο της καταστολής μιας πυρκαγιάς είναι αποκλειστική αρμοδιότητα της πυροσβεστικής υπηρεσίας και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας. Έχει αποδειχθεί εκ του αποτελέσματος μετά τις πυρκαγιές της Πελοποννήσου και με την πρόσφατη στη Βορειοανατολική Αττική ότι απαιτείται ένας επανασχεδιασμός του μοντέλου καταστολής των πυρκαγιών, όπου θα συμμετέχουν όλες οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες και φορείς με θεσμοθετημένο ρόλο (Δασική Υπηρεσία, Πυροσβεστική Υπηρεσία, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης εθελοντές).

Οι άξονες αυτής της επιλογής και γενικότερα της οργάνωσης της προστασίας των δασών περιγράφονται λεπτομερώς στο πόρισμα της διακομματικής Επιτροπής της Βουλής για τα δάση (1992 - 1993), το οποίο, αν εμπλουτιστεί από τις εμπειρίες που έχουν αποκτηθεί μέχρι σήμερα και επικαιροποιηθεί, μπορεί να αποτελέσει τη βάση πάνω στην οποία θα δομηθεί ο επανασχεδιασμός του μοντέλου προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων.

Η χώρα μας δυστυχώς πλήττεται τις τελευταίες δεκαετίες και μάλιστα κατά περιόδους από μεγάλες πυρκαγιές, γεγονός που βοήθησε να αποκτηθεί μεγάλη εμπειρία, η οποία πρέπει να αξιοποιηθεί στον επιχειρησιακό τομέα, όπως θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι νέες τεχνολογίες πρόβλεψης των πυρκαγιών, και μεθοδολογία αντιμετώπισής τους με δεδομένο ότι υπάρχουν ερευνητές και ειδικοί επιστήμονες με εμπειρία και γνώση στον τομέα αυτό, οι οποίοι πρέπει να αξιοποιηθούν.

Είναι κρίμα σήμερα μετά από τόση εμπειρία και τεχνογνωσία να συζητάμε την επόμενη μέρα για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη ζωή μας στην Αττική. Διότι επιπτώσεις θα υπάρχουν στο μικροκλίμα της περιοχής και της Αττικής γενικότερα, στο φυσικό περιβάλλον (χλωρίδα, πανίδα), στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον, στον εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα, στη διάβρωση των εδαφών και στον παραγωγικό ιστό της καμένης περιοχής.

Επιπλέον, θα απαιτηθεί χρηματοδότηση για την αντιμετώπιση αυτών των επιπτώσεων που θα αφορούν τις υποδομές, την κατασκευή φραγμάτων για την προστασία των οικισμών από τις πλημμύρες και γενικότερα αντιδιαβρωτικά,

αντιπλημμυρικά έργα για τη συγκράτηση των εδαφών και την προστασία τους από τη διάβρωση.

Το επόμενο μέτρο είναι η αναδάσωση των καμένων εκτάσεων, όπου δεν μπορεί να υπάρξει φυσική αναγέννηση και η φύλαξη της περιοχής. Αν αναλογισθεί κανείς τα κόστη αυτά, προσθέτοντας και το κόστος ανασυγκρότησης της καμένης περιοχής (γεωργικός τομέας, κατοικίες, επιχειρήσεις, κ.λπ.), αντιλαμβάνεται ότι το ποσό που απαιτούνταν για την πρόληψη ήταν υποπολλαπλάσιο αυτού που θα απαιτηθεί για την αποκατάσταση. Για την αποφυγή των όποιων ορέξεων αλλαγής χρήσης των καμένων εκτάσεων πρέπει κατά την κήρυξη της έκτασης αναδασωτέας να έχουν αποτυπωθεί επακριβώς οι νόμιμες γεωργικές εκτάσεις πριν την πυρκαγιά.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΗΜΕΡΗΣΙΑ», 29-30 Αυγούστου 2009, σ. 2-3.